

УДК 657.6:657.1

Олександра М. Левченко, Марія А. Гавілей
Центрально-Європейський університет
**ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ
ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ**

У статті викладено актуальні питання організації обліку, внутрішнього контролю використання основних засобів на підприємствах. Наведено проблеми класифікації, етапи обліку та контролю основних засобів, визначено перелік питань, що мають перебувати в полі зору контролера під час перевірки. Обґрунтовано рекомендації щодо впровадження в практику реквізитів щодо класифікації та ефективності контролю основних засобів на підприємствах.

Ключові слова: основні засоби, організація обліку, внутрішній контроль, класифікація, ефективність контролю.

Александра М. Левченко, Мария А. Гавилей
Центрально-Европейский университет
**ОРГАНИЗАЦИЯ УЧЕТА И КОНТРОЛЯ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ
ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ**

В статье изложены актуальные вопросы организации учета, внутреннего контроля использования основных средств на предприятиях. Приведены проблемы классификации, этапы учета и контроля основных средств, определен перечень вопросов, которые должны находиться в поле зрения контролера во время проверки. Обоснованы рекомендации по внедрению в практику реквизитов по классификации и эффективности контроля основных средств на предприятиях.

Ключевые слова: основные средства, организация учета, внутренний контроль, классификация, эффективность контроля.

Oleksandra M. Levchenko, Mariia A. Havilei
Central European University
**MANAGING FIXED ASSETS ACCOUNTING AND CONTROL
FOR ECONOMIC ENTITIES**

The article outlines the critical issues in managing fixed assets accounting and internal control at enterprises, along with revealing problems of classification and describing stages of fixed assets accounting and control. The key issues to be in controller's focus during checks are suggested. The recommendations on the implementation of fixed assets classification and control effectiveness requisites at enterprises have been substantiated.

Keywords: fixed assets, accounting management, internal control, classification, control effectiveness.

Основні засоби є матеріальною основою підприємницької діяльності, що визначають виробничий потенціал підприємств всіх галузей народного господарства України.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Для здійснення виробничої діяльності підприємству необхідні основні засоби, які у своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу мету господарюючого суб'єкта. Ефективне функціонування суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки можливе завдяки екстенсивному та інтенсивному використанню основних засобів підприємства.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Дослідженню питання організації обліку та контролю основних засобів господарюючих суб'єктів присвячено чимало праць. Сутність категорії «основні засоби» неодноразово ставала предметом дослідження науковців України та зарубіжних країн. Великий внесок у розробку теоретичних основ і методологічних підходів до розв'язання проблеми обліку, аналізу, внутрішнього контролю та аудиту основних засобів та їх використання внесли: Ф.Ф. Бутинець [17], В.П. Завгородній [19], С.А. Кузнецова [18], О.М. Левченко [28, 29], М.Г. Чумаченко [27], В.В. Сопко [30], Н.М. Ткаченко [31], Б.Ф. Усач [32] та інші вітчизняні і зарубіжні провідні вчені та економісти-практики.

Незважаючи на значні напрацювання вчених та практиків на сьогодні єдності поглядів на категорію «основні засоби», особливості її обліку та контролю не існує, в зв'язку з чим виникає потреба у подальших дослідженнях застосування діючих теоретико-методологічних підходів.

Невирішені частини дослідження, мета дослідження. Ґрунтуючись на варіативності проведених досліджень з організації обліку та контролю використання основних засобів, на практиці дане питання в усій його повноті та значимості не достатньо розкрито. В практиці обліку та контролю приділяється мало уваги господарському процесу операцій з основними засобами підприємства, етапи організаційно-облікової та контрольної роботи не структуровані. За сучасних умов нестабільності вимог діючих нормативно-правових актів, що суттєво ускладнюють управління активами, існує необхідність подальшого обґрунтування та пошуку шляхів удосконалення облікової практики та оперативного контролю основних засобів на підприємствах.

Метою статті є дослідження теоретико-організаційних аспектів обліку та оперативного внутрішнього контролю основних засобів та обґрунтування шляхів його вдосконалення для процесу управління.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Організація обліку й контролю господарських операцій пов'язаних з основними засобами вимагає розгляду підходів та відповідного тлумачення категорії «основні засоби», що визначені у нормативно-правових актах (таблиця 1).

Можна зазначити, що визначення «основні засоби» у нормативно-правових актах України, які регулюють бухгалтерський облік, призводять до деякої плутанини щодо розуміння їх сутності, оскільки при встановленні критеріїв віднесення об'єкту до основних засобів перевага надається їх призначенню [14]. Натомість, вимоги ПКУ акцентують увагу на особливостях визнання об'єкту основних засобів активом, лише у тому випадку, коли його застосування відбувається виключно «для використання у господарській діяльності платника податку» [5].

Слід зазначити, що адаптація національних стандартів бухгалтерського обліку до міжнародних зумовлює те, що наведені у національному та міжнародному стандартах поняття «основних засобів» практично співпадають майже за усіма ключовими критеріями їх визнання [11, 20]. На жаль, така ідентичність існує тільки у площині обліку основних засобів. В той час як органи фіскальної служби при ідентифікації об'єкту основних засобів дотримуються норм Податкового кодексу України [5].

Науковці ж, при вивченні питань основних засобів намагаються уточнити дану категорію відповідно до потреб аналізу, конкретної галузі чи системи управління. Аналіз джерел з економіки, менеджменту, обліку, аналізу, аудиту щодо наведеного визначення «основних засобів» дозволяє стверджувати, що більшість авторів при розкритті сутності цієї категорії акцентують увагу на таких ключових критеріях, як:

- *матеріальність;*
- *призначення;*
- *поступове перенесення вартості;*

- строк корисного використання;
- вартісне вираження.

Таблиця 1

Визначення сутності «основних засобів» в нормативно-правових актах

Джерело	Визначення
П(С)БО 7 «Основні засоби» [11]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство / установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва / діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)
МСБО 16 «Основні засоби» [20]	Основні засоби – матеріальні об’єкти, які утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для надання в оренду іншим або для адміністративних цілей та використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного звітного періоду
ПКУ пп. 14.1.138 ст. 14 [5]	Основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, автомобільних доріг загального користування, вартість яких не перевищує 6000 гривень, невиробничих основних засобів та нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 гривень та поступово зменшується у зв’язку із фізичним або моральним зносом і очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)

На нашу думку, визначальним фактором організації бухгалтерського обліку підприємства є перевірка правильності оцінки основних засобів. Так, первісна вартість об’єкта основних засобів згідно з п. 8 П(С)БО 7 «Основні засоби» [11] складається з таких витрат, рис. 1.

Первісна вартість об’єкта основних засобів

- ✓ сум, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- ✓ реєстраційних зборів, державного мита та аналогічних платежів, що здійснюються у зв’язку з придбанням (отриманням) прав на об’єкт основних засобів;
- ✓ сум увізного мита;
- ✓ сум непрямих податків у зв’язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству);
- ✓ витрат зі страхування ризиків доставки основних засобів;
- ✓ витрат на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів;
- ✓ інших витрат, безпосередньо пов’язаних з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою

Рис. 1. Складові елементи первісної вартості об’єкта основних засобів

На рис. 2 відображені основні завдання бухгалтерського обліку основних засобів.

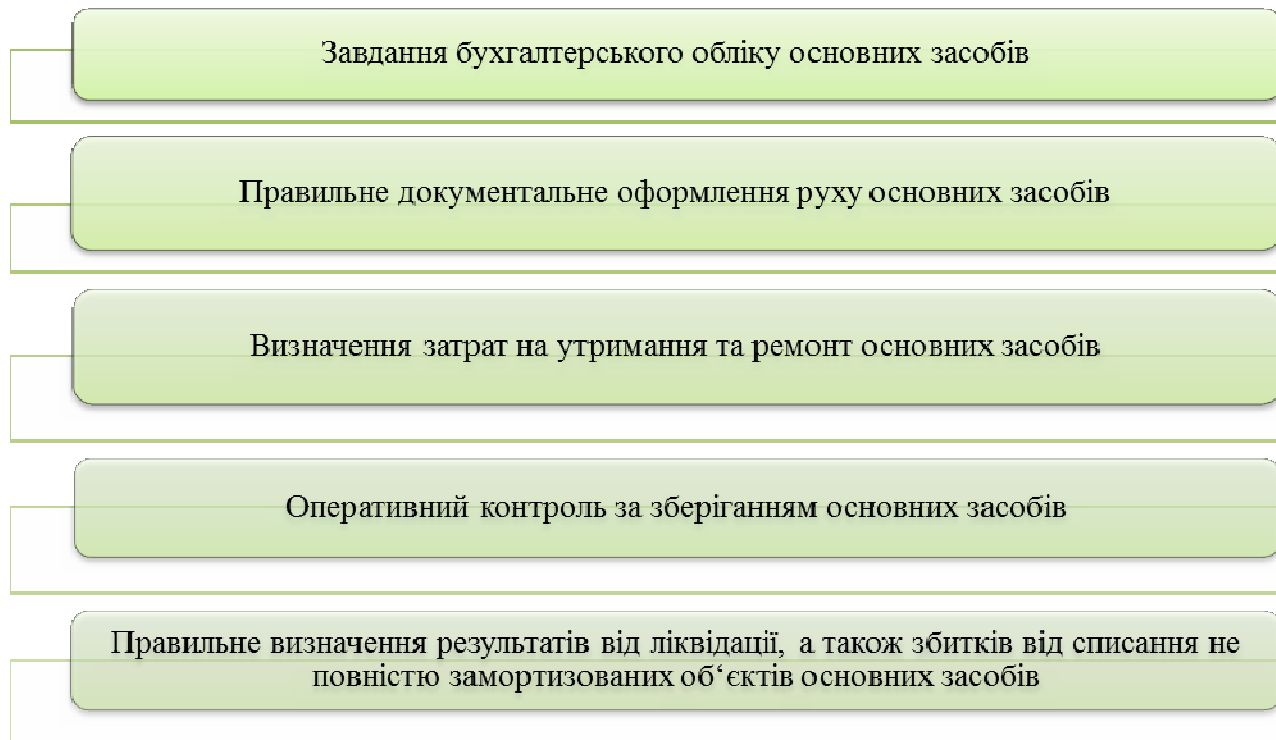

Рис. 2. Основні завдання обліку основних засобів

Окремо маємо зупинитися на основних засобах, які вміщують дорогоцінні метали. Згідно зі ст. 1 Закону України № 637 [2] до дорогоцінних металів належать золото, срібло, платина і метали платинової групи (паладій, іридій, родій, осмій, рутеній) у будь-якому вигляді та стані (сировина, сплави, напівфабрикати, промислові продукти, хімічні сполуки, вироби, відходи, брухт тощо). Відповідно до вимог п. 5.2 Інструкції № 84 суб'єкти підприємницької діяльності організують ведення обліку дорогоцінних металів, що містяться в основних засобах виробництва, покупних виробах, приладах, напівфабрикатах, матеріалах, обладнанні, малоцінних та швидкозношуваних предметах і використовуються в науковій, виробничій, будівельній та інших видах господарської діяльності [15]. Дані про кількість дорогоцінних металів, які містяться у відповідних об'єктах обліку, повинні відображатись у типових міжвідомчих формах первинної документації, затверджених наказом № 352 Держкомстату України [18]. Форми первинної документації для обліку основних засобів [18, 19, 26]:

- форма № ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів»;
- форма № ОЗ-2 «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів»;
- форма № ОЗ-3 «Акт списання основних засобів»;
- форма № ОЗ-4 «Акт на списання автотранспортних засобів»;
- форма № ОЗ-5 «Акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини»;
- форма № ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів».

Особливістю організації обліку та контролю використання основних засобів, обчислювальної техніки, пристроїв з вмістом (в окремих вузлах, деталях та інструментах) дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння є те, що в зазначених облікових формах

записують тільки дані щодо маси, виду, найменування дорогоцінних металів, які містяться у відповідних об'єктах, не зазначаючи окремо їх вартість. Підставою для зазначення кількості дорогоцінних металів у формах є дані технічних паспортів та іншої технічної документації, що супроводжує основні засоби, інформація про які обов'язково зазначається у типових формах первинного обліку ОЗ-1 – ОЗ-6 [13, 28, 29].

Діючі різні етапи обліково-контрольного процесу основних засобів вимагають виокремлення наступних етапів економіко-облікової та контрольної роботи з основними засобами підприємств, рис. 3.

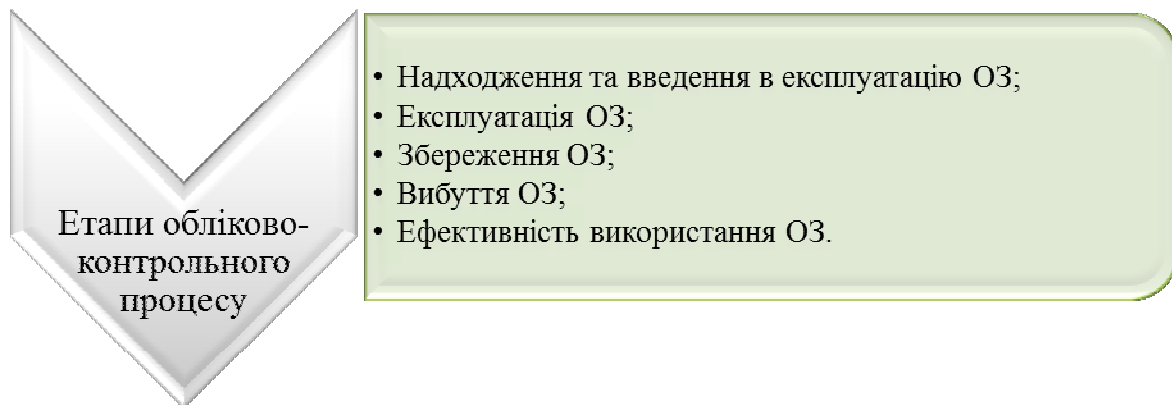

Рис. 3. Етапи облікової та контрольної роботи з основними засобами

Організація обліку та безпосередньо обліковий процес основних засобів має забезпечити контроль збереження основних засобів підприємства. Сам процес діючого ефективного внутрішнього контролю підприємства має забезпечити обґрунтовану відповідь на питання, пов'язані з надходженням, експлуатацією, збереженням і вибуттям основних засобів. В ході контролю з'ясовуються питання, пов'язані зі:

- зміною методів нарахування амортизації основних засобів (ОЗ) протягом поточного періоду;
- нарахуванням амортизації основних засобів на період перебування об'єкта на реконструкції, модернізації, добудові, дообладнанні, консервації;
- наявністю у складі ОЗ орендованих, переданих в оренду ОЗ;
- наявністю у складі ОЗ, які були придбані повністю або частково за рахунок кредитів банків або інших фінансових установ;
- наявністю у складі ОЗ повністю зношених основних засобів;
- наявністю у складі основних засобів, щодо яких існують судові позови;
- наявністю у складі основних засобів, щодо яких діє податкова застава;
- наявністю у складі основних засобів, які передані під заставу іншим суб'єктам господарювання;
- наявністю у складі основних засобів, які мають в вузлах, деталях дорогоцінні метали;
- наявністю фактів ліквідації списаних основних засобів, які вміщують в вузлах, деталях дорогоцінні метали. Ліквідація об'єктів оформляється Актом списання основних засобів (ф. № ОЗ-3) або Актом на списання автотранспортних засобів (ф. № ОЗ-4), де в рядку «Наявність дорогоцінних металів» зазначається, є чи немає в об'єктах, що списуються, дорогоцінні метали, про що інформують дані граф 24–26 форми № ОЗ-6. Крім того зазначаємо, що в господарських операціях обов'язково враховуються вимоги законодавчо-нормативних актів [1–5, 7–9, 12, 13, 15, 16, 19].

В обліку використовувалася система класифікації основних засобів для цілей нарахування амортизації, де були детально розписані об'єкти основних засобів відповідно до груп. Система класифікації основних засобів для цілей нарахування амортизації постійно змінювалась, причому зміни були дуже суттєвими [29, 30]. На даний час в Україні діє Державний класифікатор основних фондів [21], де представлено три групи основних засобів, табл. 2.

Таблиця 2

Класифікація основних фондів

Код КОФ	Назва
100000	Будівлі, споруди, їх структурні компоненти та передавальні пристрої
110000	Будинки, будівлі
120000	Будівлі промислові і спеціальні та інженерні споруди
130000	Пристрої передавальні
200000	Транспортні засоби, включаючи вантажні та легкові автомобілі; меблі, офісне обладнання; побутові електромеханічні прилади та інструменти; інформаційні системи, включаючи електронно-обчислювальні та інші машини для автоматичного оброблення інформації
210000	Засоби транспортні, включаючи вантажні та легкові автомобілі
220000	Меблі, офісне обладнання
230000	Прилади та інструменти побутові електромеханічні
240000	Інформаційні системи, включаючи електронно-обчислювальні та інші машини для автоматичного оброблення інформації
300000	Інші основні фонди, що не ввійшли до груп 1 та 2, включаючи сільськогосподарські машини та знаряддя, робочу і продуктивну худобу, багаторічні насадження
310000	Машини та устаткування
320000	Худоба робоча та продуктивна
330000	Насадження багаторічні
340000	Інші основні фонди, ніде не класифіковані

В практиці обліку та здійснення поточного контролю діє неоднозначність класифікації: за вимогами ПСБО 7 «Основні засоби» [11], вимогами Плану рахунків обліку та Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій від 30.11.1999 р. № 291 [14], Податковим кодексом України [5], та ДКУ Класифікацією основних фондів ДК 013-97 [21] за різними ознаками та критеріями передбачають групи ОЗ та мінімально допустимі строки їх амортизації, що значно більше вимагає зусиль щодо віднесення їх до відповідних груп для забезпечення організаційного, облікового, аналітичного та контрольного процесу, відповідного складання та подання фінансової звітності та звітності в органи Державного комітету статистики України.

Практика застосування первинної документації для обліку основних засобів дає можливість запропонувати наступне:

а) можна запропонувати свою класифікацію основних засобів по групах і підгрупах, яка дозволить більш правильно та повно вести облік основних засобів підприємства [11], про що необхідно зазначити в обліковій політиці підприємства [28];

б) аналіз реквізитів, а також практичне застосування первинних документів з обліку основних засобів дозволяє зробити висновок про те, що на підприємствах доцільно, застосовувати єдиний уніфікований первинний обліковий документ для відображення даних

про надходження і вибуття основних засобів. Таким документом може бути «Акт про рух основних засобів»;

в) з метою вдосконалення аналітичного обліку пропонуємо застосувати видозмінену інвентарну картку основних засобів, до якої необхідно ввести додаткові реквізити: «Вид надходження» та «Шифри ОЗ для фінансового обліку, Групу для податкового обліку, Розділ/шифр для статистичного обліку» та рядок «Наявність дорогоцінних металів (ДМ), із зазначенням його виду, кількості», «Гарантійний ремонт», таблиця 3.

Таблиця 3

Додаткові реквізити для типових форм документів обліку основних засобів

Реквізити	Посилання		Шифри ОЗ
Для фінансового обліку	План рахунків		
Для податкового обліку	Група		
Для статистичного обліку	Розділ/Шифр		
Наявність дорогоцінних металів (ДМ)	Назва ДМ	Кількість	
Вид надходження			
Гарантійний ремонт (термін/дата)			

Аналогічні зміни повинні бути внесені і в оборотну відомість руху основних засобів. Запропонований порядок обліку дозволить більш повніше відображати в аналітичному обліку основні засоби за джерелами їх надходження і за їх призначенням, що в свою чергу, розширить інформаційну базу для здійснення аналізу.

Для контролю та визначення ефективності використання основних засобів в ході аналізу застосовують наступні напрямки та показники [24, 27, 30, 33], таблиця 4.

Таблиця 4

Аналіз основних засобів для управління

Аналіз за показниками	Ефективність використання
✓ аналіз складу основних засобів; ✓ аналіз структури основних засобів; ✓ аналіз динаміки основних засобів; ✓ аналіз стану основних засобів; ✓ аналіз руху основних засобів; ✓ аналіз забезпеченості підприємства основними засобами; ✓ аналіз ефективності використання основних засобів; ✓ аналіз використання машинного часу та обладнання; ✓ аналіз наявності дорогоцінних металів золота, срібла, платини та металів платинової групи в складі ОЗ* (пропозиція).	✓ фондоозброєність; ✓ рентабельність основних засобів; ✓ загальна фондовіддача; ✓ фондомісткість; ✓ технічна озброєність праці; ✓ частка основних виробничих фондів в загальній вартості основних засобів; ✓ частка власних основних засобів; ✓ рівень забезпеченості ОЗ; ✓ календарний фонд роботи устаткування; ✓ коефіцієнт зносу; ✓ коефіцієнт придатності; ✓ коефіцієнт оновлення; ✓ коефіцієнт вибуття; ✓ коефіцієнт приросту; ✓ коефіцієнт вмісту ДМ* (пропозиція).

Аналіз наявності дорогоцінних металів золота, срібла, платини та металів платинової групи в складі ОЗ дозволить мати інформацію стосовно конкретних основних засобів в структурі наявних основних засобів підприємства, що дозволить оперативно здійснювати контроль за вилученням із основних засобів, що списуються, придатних вузлів, деталей, матеріалів, кольорових і дорогоцінних металів, визначення їх кількості, ваги і контролювати

здавання брухту. З метою контролю порівнюється маса дорогоцінних металів з масою фактично отриманого брухту, враховуючи, що вага брухту, буде значно більша за чисту масу дорогоцінних металів, зазначених в формі № ОЗ-6, які оприбутковуються за цінами можливої реалізації. Крім того, підприємства подають органу державної статистики за його вимогою або за одноразовими спостереженнями (2007 р.) для отримання повної, усебічної та об'єктивної статистичної інформації відповідний Звіт про залишки, надходження та використання (витрати) дорогоцінних металів у вигляді брухту, відходів та виробів з них [17]. В свою чергу, МФУ наказом від 22.12.2008 р. № 1519 затвердило Інструкцію про порядок проведення перевірок щодо додержання законодавства України при здійсненні операцій з дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням. Вказаний наказ скасовано на підставі Розпорядження КМУ від 10.03.2017 р. № 169-р як такий, що не відповідає Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [6]. Діючі акти вимагають швидкої реакції для своєчасної зміни та удосконалення організаційних засад обліку основних засобів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В процесі дослідження встановлено, що питання організації документування та здійснення облікового процесу з основними засобами є практично значимим і достатньо актуальним. Діяльність вимагає оперативного внутрішнього контролю, який є необхідним, обґрунтованим і таким, що відповідає вимогам сучасності, виходячи з практики збереження майна підприємства (власника).

1. Контроль основних засобів дозволяє встановити реальний якісний та кількісний стан основних засобів суб'єкта господарювання, їх правильний облік, витрати на ремонт і поліпшення, а також правильність нарахування амортизації.

2. Етапи економіко-облікової роботи з основними засобами є складним процесом, а з огляду на постійні зміни в нормативних актах стосовно їх класифікації та норм амортизації, він є дуже важливою частиною загального внутрішнього оперативного контролю підприємства.

3. Неоднозначність класифікації основних засобів, яка запропонована різними діючими нормативно-правовими актами веде до здійснення її багатоваріантності, що значно збільшує час на облікові, аналітичні, контрольні та аудиторські процедури.

4. Впровадження в практику аналізу наявності дорогоцінних металів (золота, срібла, платини та металів платинової групи) в складі ОЗ позбавить помилок при здійсненні контролю та дозволить мати інформацію стосовно конкретних основних засобів, які містять дорогоцінні метали.

Перспективи подальших досліджень – розробка та впровадження в практику стандартів внутрішнього оперативного контролю за визначеними етапами облікової та контрольної роботи, враховуючи сучасну багатоваріантність класифікації, групування основних засобів підприємства.

References

Література

1. Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 N 996-XIV [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine: Law of Ukraine]. Retrieved from: http://www.ligazakon.ua [in Ukrainian]. 2. Pro derzhavne rehuliuвання vydobutku, vyrobnytstva i vykorystannia dorohotsinnykh metaliv i dorohotsinnoho kaminnia ta kontrol za operatsiiamy z nymy: Zakon Ukrainy vid 18.11.1997 N 637/97-VR	1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ligazakon.ua. 2. Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з

[On state regulation of production, production and use of precious metals and precious stones and control over transactions with them: Law of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].

3. Pro osnovni zasady derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi hospodarskoi diialnosti: Zakon Ukrainy vid 5.04.2007 N 877-V [On the Basic Principles of State Supervision (Control) in the Field of Business: The Law of Ukraine]. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua> [in Ukrainian].

4. Pro vyznachennia rozmiru zbytkiv, zavdanykh pidpriemstvu, ustanovi, orhanizatsii rozkradanniam, znyshchenniam (psuvanniam), nedostacheiu abo vtratoiu dorohotsinnykh metaliv, dorohotsinnoho kaminnia ta valiutnykh tsinnostei: Zakon Ukrainy vid 06.06.1995 N 217/95-VR z nastupnymy zminamy ta dopovnenniamy [On determining the amount of damages inflicted on the enterprise, institution, organization of theft, destruction (damage), shortage or loss of precious metals, precious stones and currency values: the Law of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].

5. Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 23.12.2010 N 2775-VI [Tax Code of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].

6. Pro skasuvannia deiakykh nakaziv ministerstv ta inshykh tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.03.2017 N 169-r [On the Abolition of Certain Orders of Ministries and Other Central Executive Bodies: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua> [in Ukrainian].

7. Pytannia pererobky brukhtu ta vidkhodiv, shcho mistiat dorohotsinni metaly: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.03.1999 N 383 [Questions on the processing of scrap and waste containing precious metals: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].

8. Pro vdoskonalennia obliku ta vykorystannia vidkhodiv i lomu dorohotsinnykh metaliv i dorohotsinnoho kaminnia: Postanovu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18.10.1993 N 863 [On Improving the Accounting and Use of Waste and Scrap Precious Metals and Precious Stones: The Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].

9. Pro orhanizatsiiu zbyrannia ta pererobky vidkhodiv i lomu dorohotsinnykh metaliv i dorohotsinnoho

ними: Закон України від 18.11.1997 № 637/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.

3. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 5.04.2007 № 877-В [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>.

4. Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), недостачею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей: Закон України від 06.06.1995 № 217/95-ВР з наступними змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.

5. Податковий кодекс України від 23.12.2010 № 2775-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.

6. Про скасування деяких наказів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 № 169-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>.

7. Питання переробки брухту та відходів, що містять дорогоцінні метали: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.1999 № 383 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.

8. Про вдосконалення обліку та використання відходів і лому дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння: Постанову Кабінету Міністрів України від 18.10.1993 № 863 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.

9. Про організацію збирання та переробки відходів і лому дорогоцінних

- kaminnia: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.04.1992 N 187 [On the organization of collection and processing of waste and scrap precious metals and precious stones: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].
11. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 7 «Osnovni zasoby», zatverdzhene Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 27.04.2000 N 92 [Regulation (standard) of accounting 7 "Fixed assets", approved by the order of the Ministry of Finance of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].
12. Polozhennia pro poriadok spysannia derzhavnoho maina, zatverdzhene Nakazom Fondu derzhavnoho maina Ukrainy vid 28.11.2005 N 3045 [Regulations on the procedure for the cancellation of state property, approved by the Order of the State Property Fund of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].
13. Polozhennia pro inventaryzatsiiu aktyviv ta zobov'язan, zatverdzhene Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 02.09.2014 N 879 [Regulations on the inventory of assets and liabilities, approved by the Order of the Ministry of Finance of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].
14. Pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zobov'язan i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii: Instruktisia, zatverdzhena Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30.11.1999 N 291 [On the Application of the Account of Accounts of Assets, Capital, Commitments and Business Operations of Enterprises and Organizations: An Instruction approved by the Order of the Ministry of Finance of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].
15. Pro poriadok oderzhannia, vykorystannia, obliku ta zberihannia dorohotsinnykh metaliv i dorohotsinnoho kaminnia: Instruktisia, zatverdzhena Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 06.04.1998 N 84 [On the procedure for obtaining, using, registering and storing precious metals and precious stones: An instruction approved by the order of the Ministry of Finance of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].
16. Pro poriadok spysannia osnovnykh zasobiv ta stvorenня postiiho diuchoi komisii shchodo spysannia osnovnykh zasobiv: Instruktisia, zatverdzhena Nakazom Ministerstvom promyslovoi polityky Ukrainy vid 26.10.1999 N 373 [On the procedure for the write-
- металів і дорогоцінного каміння: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.04.1992 № 187 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
12. Положення про порядок списання державного майна, затверджене Наказом Фонду державного майна України від 28.11.2005 № 3045 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
13. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
14. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Інструкція, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
15. Про порядок одержання, використання, обліку та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння: Інструкція, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 06.04.1998 № 84 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
16. Про порядок списання основних засобів та створення постійно діючої комісії щодо списання основних засобів: Інструкція, затверджена Наказом Міністерством промислової політики

- off of fixed assets and the creation of a permanent commission for the write-off of fixed assets: An instruction approved by the Order of the Ministry of Industrial Policy of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].
17. Pro zatverdzhennia form derzhavnykh statystychnykh sposterezhen zi statystyky tovarnykh rynkiv: Nakaz Derzhavnoho Komitetu statystyky Ukrainy vid 27.07.2007 N 256 [On Approval of Forms of State Statistical Observations on Statistics of Commodity Markets: Order of the State Committee of Statistics of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].
18. Pro zatverdzhennia typovykh form pervynnoho obliku: Nakaz Ministerstva statystyky Ukrainy vid 29.12.1995 N 352 [On Approval of Typical Forms of Primary Accounting: Order of the Ministry of Statistics of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].
19. Metodychni rekomendatsii z bukhhalterskoho obliku osnovnykh zasobiv, zatverdzeni Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30.09.2003 [Methodical recommendations on the accounting of fixed assets, approved by the Order of the Ministry of Finance of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].
20. MSBO 16 «Osnovni zasoby» [IAS 16 Property, Plant and Equipment]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].
21. Klasyfikatsiia osnovnykh fondiv DK 013-97, zatverdzeni Nakazom DK Ukrainy po standartyzatsii, metrolohii ta sertyfikatsii vid 19.08.1997 N 507 [Classification of fixed assets DK 013-97, approved by the Order of the State Committee of Ukraine for Standardization, Metrology and Certification]. Retrieved from: <http://www.ligazakon.ua> [in Ukrainian].
22. Butynets, F.F. (2008). Teoriia bukhhalterskoho obliku: Pidruchnyk dlia studentiv vuziv spetsialnosti 7.050106 «Oblik i audyt» [Theory of Accounting: A textbook for university students specialty 7.050106 "Accounting and Audit"]. 7th ed., enl. and rev. Zhytomyr Engineering and Technology Institute. 440 p. [in Ukrainian].
23. Havilei, M.A., Kuznetsova, S.A. (2017). Problemy klasyfikatsii osnovnykh zasobiv [Problems of classification of fixed assets]. Studentskyi naukovyi visnyk – Student Scientific Bulletin (Ed. K.O. Knyazhdvyrskaya, Kyiv: Central European
- України від 26.10.1999 № 373 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
17. Про затвердження форм державних статистичних спостережень зі статистики товарних ринків: Наказ Державного Комітету статистики України від 27.07.2007 № 256 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
18. Про затвердження типових форм первинного обліку: Наказ Міністерства статистики України від 29.12.1995 № 352 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
19. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затвержені Наказом Міністерства фінансів України від 30.09.2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
20. МСБО 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
21. Класифікація основних фондів ДК 013-97, затвержені Наказом ДК України по стандартизації, метрології та сертифікації від 19.08.1997 № 507 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
22. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник для студентів вузів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / Ф. Ф. Бутинець. – 7-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ЖІТІ, 2008. – 440 с.
23. Гавілей М. А. Проблеми класифікації основних засобів / М. А. Гавілей, С. А. Кузнецова // Студентський науковий вісник / за загал. ред. к. політ. н., доц. К. О. Княздвірської. – К.: УП

- University), Vol. 10, P. 83 [in Ukrainian].
24. Boliukh, M.A., Buchevskiy, V.Z., Horbatok, M.I. et al. (2001). *Ekonomichnyi analiz: Navch. posibnyk* [Economic Analysis: Textbook]. Ed. M.H. Chumachenko. Kyiv National Economic University. 540 p. [in Ukrainian].
25. Zavgorodnii, V.P. (2013). *Bukhgalterskii uchet v Ukraine s ispolzovaniem natsionalnykh standartov: Ucheb. posob.* [Accounting in Ukraine using national standards: Textbook]. 5th ed., enl. and rev. Kyiv: A.S.K. 847 p. [in Russian].
26. Kim, H., Sopko, V.V., Kim, S.H. (2004). *Bukhhalterskyi oblik: pervynni dokumenty ta poriadok yikh zapovnennia: Navch. posibnyk* [Accounting: primary documents and the order of their filling: Training manual]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury. 440 p. [in Ukrainian].
27. Krush, V.P., Klymenko, O.V., Podvihina, V.I., Hulevych, V.O. (2008). *Kapital, osnovni ta oborotni zasoby pidpriemstva: Navch. posibnyk* [Capital, fixed assets and working capital of the enterprise: a manual]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury, 2008. – 328 s. [in Ukrainian].
28. Levchenko, O., Bondarenko, D. (1999). *Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku ta oblikova polityka na pidpriemstvi* [Organization of accounting and accounting policy at the enterprise]. *Vse pro bukhhalterskyi oblik – All about accounting*, No. 5, Pp. 12–17 [in Ukrainian].
29. Levchenko, O.M., Brui, O.V. (2011). *Oblik i audyt: Navch. posibnyk z pidhotovky kompleksnoho derzhavnogo ispytu dlia studentiv napriamku pidhotovky 6.030509 «Oblik i audyt»* [Accounting and Audit: A Manual for Preparing a Comprehensive State Examination for Students Directions of Training 6.030509 "Accounting and Audit"]. Kyiv Academy of International Economics and International Relations. 364 p. [in Ukrainian].
30. Levchenko, O.M., Brui, O.V. (2012). *Analiz hospodarskoi diialnosti. Navchalno-metodychnyi posibnyk dlia studentiv napriamku pidhotovky 6.030509 «Oblik i audyt»* [Analysis of economic activity. Educational and methodical manual for students in the direction of preparation 6.030509 "Accounting and Audit"]. Kyiv Academy of International Economics and International Relations. 118 p. [in Ukrainian].
- ВНЗ «Центрально-Європейський університет», 2017. – Вип. 10. – С. 83.
24. *Економічний аналіз: Навч. посібник* / М. А. Боліух, В. З. Бучевський, М. І. Горбаток і ін.; за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с.
25. *Завгородний В. П. Бухгалтерський учет в Україні с использованием национальных стандартов: Учеб. пособ.* / В. П. Завгородний. – 5-е изд., доп. и перераб. – К.: А.С.К., 2013. – 847 с.
26. *Кім Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: Навч. посібник* / Г. Кім, В.В. Сопко, С.Г. Кім. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 440 с.
27. *Капітал, основні та оборотні засоби підприємства: Навч. посібник* / В.П. Круш, О. В. Клименко, В. І. Подвігіна, В. О. Гулевич. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 328 с.
28. *Левченко О. Організація бухгалтерського обліку та облікова політика на підприємстві* / О. Левченко, Д. Бондаренко // *Все про бухгалтерський облік.* – 1999. – № 5. – С. 12–17.
29. *Левченко О. М. Облік і аудит: Навч. посібник з підготовки комплексного державного іспиту для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»* / О. М. Левченко, О. В. Бруй. – К.: КАМЕМВ, 2011. – 364 с.
30. *Левченко О. М. Аналіз господарської діяльності. Навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»* / О. М. Левченко, О. В. Бруй. – К.: КАМЕМВ, 2012. – 118 с.

31. Sopko, V.V., Zavorodnii, V.P. (20098). Orhanyzatsiia bukhhaltenskoho obliku, ekonomichnoho kontroliu ta analizu: Pidruchnyk [Organization of accounting, economic control and analysis: Textbook]. Kyiv National Economic University. 365 p. [in Ukrainian]. 32. Tkachenko, N.M. (2005). Bukhhalterskyi finansovyi oblik na pidpriemstvakh Ukrainy: Pidruchnyk [Accounting Financial Accounting at Ukrainian Enterprises: Textbook]. Kyiv: A.C.K. 784 p. [in Ukrainian]. 33. Usach, B.F. (2002). Audyt: Navch. posib. [Audit: Textbook]. Kyiv: Znannia-Pres. 233 p. [in Ukrainian].	31. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. – К.: КНЕУ, 2009. – 365 с. 32. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник / Н. М. Ткаченко. – К.: А.С.К., 2005. – 784 с. 33. Усач Б. Ф. Аудит: Навч. посіб. / Б. Ф. Усач. – К.: Знання-Прес, 2002. – 233 с.